

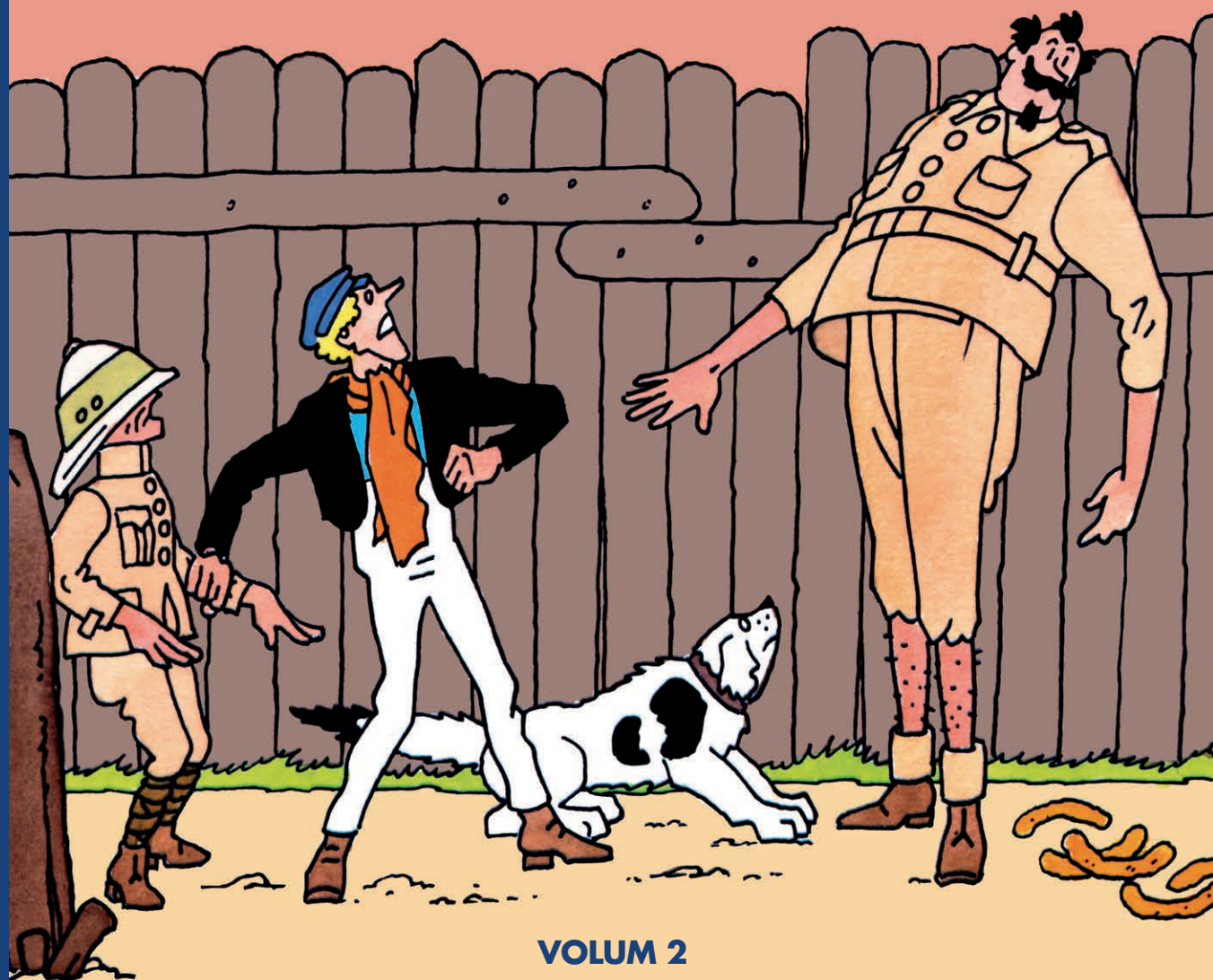
Les aventures d'en

MASSAGRAN

JOSEP M. FOLCH I TORRES

RAMON FOLCH I CAMARASA

JOSEP M. MADORELL

VOLUM 2

COMBEL

Combel Editorial és un segell
d'Editorial Casals, SA

© Hereus de Josep Maria Folch i Torres – Fundació Folch i Torres
© Hereus de Ramon Folch i Camarasa – Fundació Folch i Torres

 Fundació
Folch i Torres

© Josep Maria Madorell, per les il·lustracions

Les il·lustracions de Josep Maria Madorell estan basades
en les originals de Joan Junceda.

© 2023, Editorial Casals, SA, per aquesta edició
Casp, 79 – 08013 Barcelona
combeeditorial.com

Disseny: Estudi Miquel Puig

Primera edició: setembre de 2023
ISBN: 978-84-1158-045-8
Dipòsit legal: B-12982-2023
Printed in Spain
Imprès a Índice
Carrer D, 36 (Zona Franca)
08040 Barcelona

El paper utilitzat en la impressió d'aquest llibre
prové de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei.
Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos,
www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar fragments
d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 45).

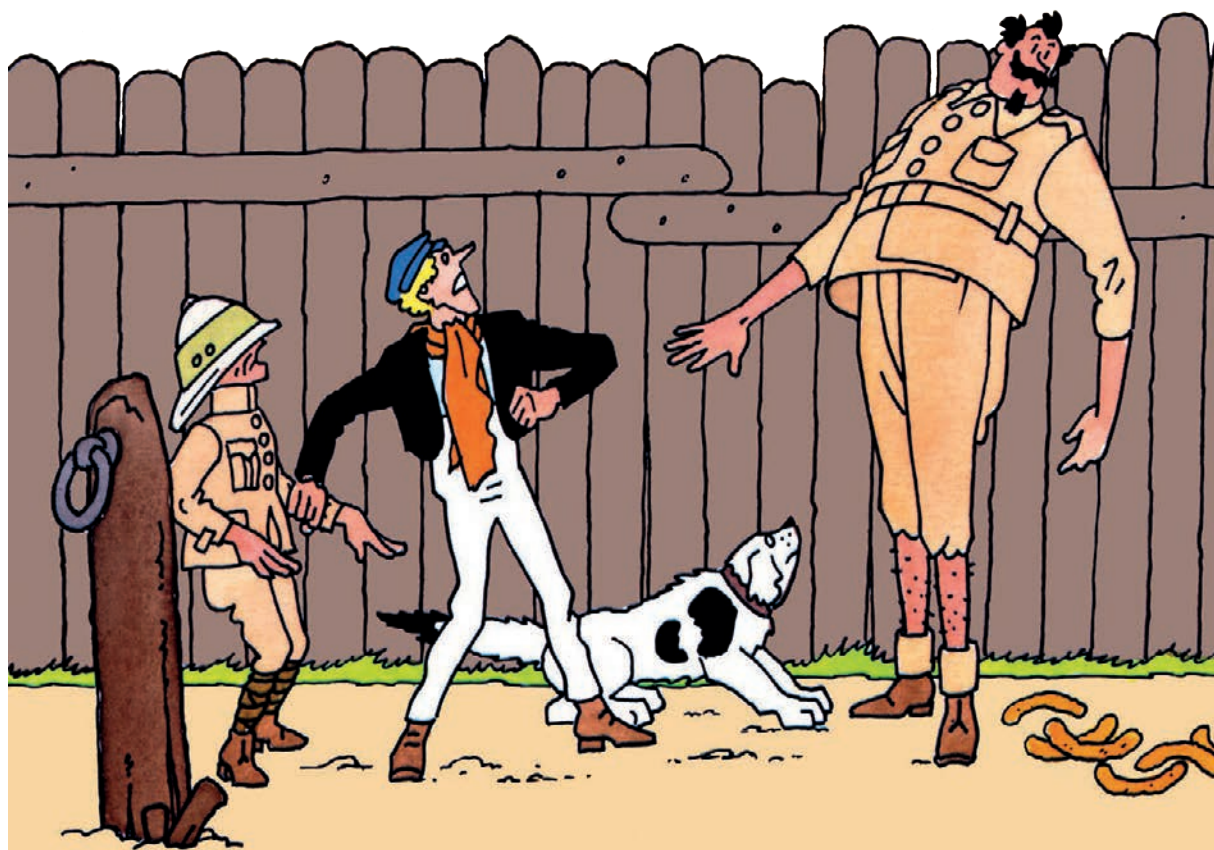
Amb el suport de

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Les aventures d'en

MASSAGRAN

JOSEP M. FOLCH I TORRES RAMON FOLCH I CAMARASA JOSEP M. MADORELL

VOLUM 2
COMBEL

Prefaci

Jo, com en Xavier Graset i com unes quantes generacions de lectors abans de nosaltres, vaig aprendre a llegir amb novel·les de Josep M. Folch i Torres i a veure el món agafat de la mà de personatges com en Massagran. Durant uns quants anys vaig llegir i rellegir aquelles aventures, que gairebé em vaig aprendre de memòria i que ara, tant de temps després, em continuen acompanyant i encara me'n diverteix el record. Tant, que no dubto gens que molts lectors d'avui hi han de trobar també plaer i satisfacció.

Però perquè això sigui possible cal que es compleixi una condició inexcusable: que el llibre continuï podent ser llegit pels lectors. I que hi sigui, si molt convé, en formats o adaptacions que es facin escoltar pels lectors d'avui. Estic segur que és aquesta mateixa convicció el que va dur Ramon Folch i Camarasa a reescriure i prosseguir, en col·laboració amb Josep M. Madorell, la novel·la del seu pare, a la qual Junceda havia posat les primeres imatges, i a fer-ho en el llenguatge del còmic.

Per això la reedició d'aquesta versió de les fal·leres i les peripècies de Massagran és una bona notícia per als qui volem poder compartir la nostra formació sentimental amb els fills i amb els nets. Cal posar els llibres que hem llegit a l'abast de les noves generacions perquè hi puguin descobrir valors com, en aquest cas, l'esperit d'aventura, la sana curiositat davant el que és diferent o fins i tot exòtic o, especialment, la importància de l'amistat, que no té fronteres ni color.

Des de la Fundació Folch i Torres, que vetlla perquè el llegat d'en Josep M. i els seus germans sigui conegut i, així, pugui continuar essent inspirador per als catalans d'avui i de demà, no podem sinó agrair que l'editorial Combel hagi recuperat novament les extraordinàries aventures d'en Massagran, i a en Xavier Graset que amb les seves paraules preliminars en sigui ambaixador. Gosem fer-ho, també, en nom de tots els seus futurs lectors, que donaran nova vida a l'obra, als personatges i a la memòria de l'autor.

Oriol Izquierdo Llopis
President de la Fundació Folch i Torres

Les descobertes d'en Massagan

Descobrir món! Quin gran què. I a més fer-ho sense moure's de casa, amb tota la comoditat de girar el full i aparèixer enmig de la mar blava o d'una batalla sense risc de sortir-ne ferits. Quan Josep Maria Folch i Torres va escriure *Aventures extraordinàries d'en Massagan*, el món era gairebé tot per recórrer. Era l'any 1910, encara no teníem com ara restaurants japonesos o peruans a la cantonada, no hi havia ni vols de baix cost ni internet ni aquesta sensació d'immediatesa que tenim avui dia. Viatjar no era a l'abast de tothom, i exotisme i llunyania anaven de bracet.

Qualsevol altra cultura, amb llengües i hàbits diferents dels nostres, es feia estranya. I més encara per qui no havia sortit mai de les quatre parets de casa seva, del seu poble, o que a tot estirar havia anat al del costat i com a gran fita havia visitat la gran urbs de Barcelona, el cap i casal.

Des de l'*Odissea* d'Homer, la idea del viatge ha estat sempre una gran matèria narrativa. Aquesta obra, a més dels *Viatges de Gulliver* de Jonathan Swift o *La volta al món en 80 dies* de Jules Verne, si pensem en un lector més jove, de ben segur que devien impactar Josep Maria Folch i Torres, que va fer voltar en Massagan pel món buscant paradisos oceànics abans que ho fessin escriptors catalans com ara Aurora Bertrana o Josep Maria de Segarra i abans que aparegués el reporter *Tintin* d'Hergé, que es va començar a publicar el 1929.

Amb una imaginació rica i desbordant, Folch i Torres crearà, doncs, un personatge d'esperit viatger, que de petit ja feia vaixells de paper a l'escola i que de sempre tindrà el neguit de fer-se a la mar i trepitjar nous continents. El farà un antiheroi, ple de sentit de l'humor, enginyós, amb perspectiva catalana, un bon ján que sempre acaba superant tota mena de dificultats.

Aventures extraordinàries d'en Massagran, el seu gran èxit de literatura infantil, serà el llibre més popular de Folch i Torres. Publicat primer com a fulletó a la revista *En Patufet* i amb una segona part en les *Noves aventures d'en Massagran*, narra les peripècies d'aquest jove despert i eixerit que tindrà uns companys de viatge ben animals: un gos, el Pum; un còndor; un lleó, i una tortuga, la Pelleringa. En Massagran entrarà en contacte amb la tribu dels Kukamuskes al cor de l'Àfrica negra, amb qui viurà encara una pila d'aventures, arriscant-hi la pell en més d'una ocasió.

La narració de Josep Maria Folch i Torres, amb l'acompanyament de les il·lustracions de Joan Junceda, construeix aquest territori imaginat on veurem com es mou en Massagran. I serem nosaltres, llegint-lo, qui també pujarem a la coberta d'un vaixell, farem equilibris amb ell damunt del llom d'una balena o la closca de la tortuga Pelleringa, i l'ajudarem a desentortolligar les potes del lleó. Serem nosaltres, lectors, qui viatjarem amb en Massagran.

I anirem ben lluny, perquè en Massagran ha tingut moltes més vides. Als anys vuitanta Editorial Casals el va editar en còmic amb guió de Ramon Folch i Camarasa i dibuixos de Josep Maria Madorell, i ha anat passant de generació en generació fins aquesta nova edició que teniu a les mans, enriquint l'imaginari, la diversió i la ruta pel món.

Les aventures extraordinàries d'en Massagran també han tingut versió teatral, la més recent representada el desembre del 2005 al Teatre Nacional de Catalunya en versió de Joan Castells. Però poc després d'aparèixer, l'any 1913, al teatre Romea ja s'hi va veure *En Massagran a la brasa* i el 1920 *Les aventures d'en Massagran*, aquesta també amb versió lírica. I també ha tingut format d'animació en una sèrie de dibuixos animats que es va poder veure a TV3 els anys noranta amb reposicions posteriors.

Ja veieu que el personatge d'en Massagran, doncs, forma part de fa molts anys del nostre imaginari col·lectiu i ens ha ajudat a entendre el món des d'un seguit de valors que, com destacava Joan Castells, «van des de l'amistat, el respecte als altres, la simpatia, l'ajuda mútua o el valor de la diferència». És clar que, en alguns moments, també hi trobareu una mirada vinculada al pensament colonial i als tòpics eurocèntrics del moment en què Josep Maria Folch i Torres va escriure aquestes històries fa més de cent anys.

La seva influència i el contacte amb altres autors a la revista *Patufet* van ser decisius perquè Josep Escobar creés el personatge de còmic *Carpanta*, pels Karpantes que apareixen a en Massagran, i perquè el ninotaire Josep Coll desplegués el seu traç inspirat

a l'Àfrica i en un seguit d'exploradors que beuen del mateix univers que van crear Folch i Torres i els dibuixos de Junceda.

I qui hagi representat *Els pastorets o l'adveniment de l'infant Jesús* (com és el meu cas), trobarà en aquestes històries algunes expressions i modismes que li sonaran. Quan en Massagran diu: «tan jove i haver de servir de dinar per als peixos», Lluquet i Rovelló, que són de secà, diuen «tan joves i haver de morir de gana o qui sap si menjats per algun llop», i moltes més com les «closques de coco esclafades!», un dolç estirabot inconfusible. I a *Les aventures encara més extraordinàries* hi haurà un moment en què en Massagran voldrà ensenyar a ballar la sardana, a més d'altres mostres de cultura catalana, als nadius africans, com també faran Lluquet i Rovelló, prop del portal de Betlem, com si ara els fessin cantar el *Coti x Coti* dels The Tyets.

Esment a banda és l'ús de la k, que s'avança a temps actuals i que fan servir tant els Kukamuskes com els Buskabronkes a l'hora de parlar.

En els còmics inspirats en el primer text de Josep Maria Folch i Torres, adaptats pel seu fill Ramon Folch i Camarasa i il·lustrats amb la línia clara del dibuix de Madorell, que ara Combel Editorial agrupa en tres magnífics volums, seguireu en Massagran arreu del planeta, anant de l'Àfrica al pol Nord o a les terres dels pellrogos; us enfrontareu a secrets, gegants, pirates i bruixots; navegareu arreu sempre en benefici de l'aventura i, de retruc, l'emoció i la diversió. El descobrireu o en reviureu les aventures fent aquest servei de transmissió o adaptació de les bones intencions i accions d'en Massagran, que són les que ens han d'acabar inspirant. Serà la nostra descoberta personal.

Xavier Graset i Forasté

Periodista i escriptor

EN MASSAGRAN

i el bruixot blanc

GUIÓ **RAMON FOLCH I CAMARASA** DIBUIXOS **JOSEP M. MADORELL**

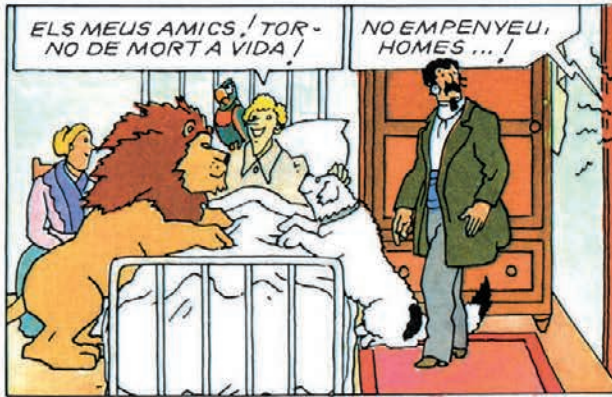

EN MASSAGRAN i el bruixot blanc

ELS MEUS AMICS, / TOR-
NO DE MORT A VIDA!

NO EMPENYEU,
HOMES ...!

CALMA, CALMA, QUE
JA HI ARRIBEM,!

MIREU QUÈ DIU: "SI
NO VOLEU QUE AVISI
LA POLICIA, FEU
SORTIR AQUESTES
FERES DE L'HOSPI-
TAL I A CANVI US
PROMETO QUE DA-
QUI A DOS DIES SE-
REU A CASA... AAC...!

I PER QUÈ NO DE SEGUIDA ?
NO ES POT MATAR TOT
EL QUE ES GRAS, MARE!
ACCEPTO LES CONDICIONS
... VAL MÉS AIXÒ QUE
RES!

MIRA, NOI, EM SEMBLA
QUE HA ARRIBAT
CORREU PER A TU.

DEIXEU-ME EL
LLAPIS, PARE
QUE ELS
CONTESTARÉ!

BON DIA, SENYORS!

TANQUEU!

GRR
GRR
...

AQUI TENIU LA RESPOSTA DEL
NOI!

TANQUEU, QUE
S'ESCAPARAN!

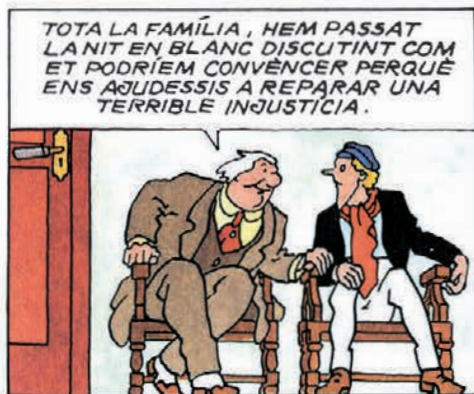
MÉS TARD...

SI N'HI HA, DE
BADOCS!

TASTAOLLETES!
TAFANERS!

DIGNITAT, COMPANYY, QUE
HI HA FOTÒGRAFS!

TOTA LA FAMÍLIA, HEM PASSAT LA NIT EN BLANC DISCUTINT COM ET PODRIEM CONVÈNCER PERQUÈ ENS AJUDESSEIS A REPARAR UNA TERRIBLE INJUSTÍCIA.

VAM QUEDAR QUE T'ESCRIURIEM AL MAS, PERÒ JO M'HE ESTIMAT MÉS VENIR-TE A VEURE SENSE DIR-LOS RES, PERQUÈ QUI VEU CARA HONRA !

I LA INJUSTÍCIA... DE QUÈ ES TRACTA, SI ES POT SABER ?

DONCS QUE EL DOCTOR GILBERT NO HA COMÈS L'ERRORE QUE LI ATRIBUEIXEN ! ESTEM CONVÈNCUTS QUE TOT PLEGAT ÉS UNA MANIOBRA CRIMINAL DE L'ADMINISTRADOR ! PRECISAMENT EL MEU NEBOT ESTAVA A PUNT DE SER NOMENAT DIRECTOR DE L'HOSPITAL.

PERÒ, PER QUÈ HAURIA FET UNA COSA AIXÍ, AQUEST HOME ?

MOLT SENZILL : L'ADMINISTRADOR S'ESTÀ FENT LA BARBA D'OR ...

... ESTAFANT ELS MALALTS, FENT FACTURES FALSSES I AMB TOTA MENA D'OPERACIONS BRUTES, APROFITANT-SE QUE EL DOCTOR SORGE, VELL I MALALT, NO COMPTA PER A RES...

PER AIXÒ NOLI CONVENIA QUE FESSIN DIRECTOR EL MEU NEBOT, QUE JA SOSPItava D'ELL I L'HAURIA DESPATXAT...

PERÒ SI EL VOSTRE NEBOT ERA INNOCENT, PER QUÈ VA FUGIR ?

PERQUÈ ELL MATEIX S'HO VA CREURE, QUE L'HAVIA FETA GROSSA ... I PERQUÈ ÉS UN TOSSUT ! CADA VEGADA QUE TENIA UN DISGUST AMB EL SENYOR RAFART JA HO DEIA !

Si em puja la mosca al nas, me'n vaig a la selva a portar la salut als salvatges, que sempre seran més bona gent que en Rafart !

I AMB TOT AIXÒ, JO, QUÈ HI PUC FER ?

JÁ SÉ QUE ÉS DEMANAR MOLT... ACOMPANYAR-ME A BUSCAR EL MEU NEBOT !

PERÒ, QUE US PENSEU QUE ÉS LA MEVA ESPECIALITAT, AIXÒ D'ANAR A CAÇAR NEBOTS ? (1)

TOC TOC

? !

(1) VEGEU: " EN MASSAGRAN AL POL NORD "